

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. = Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Keserű megállapítás.

Az ultramontán szelleméről ismeretes „Schönere Zukunft“ című ujság ezévi július 22-i számában, beszámolva a magyarországi helyzettel, a következő neki édes, nekünk keserű megállapítást teszi (magyarra fordítva így hangzik): „A magyar kálvinizmus központja Debrecen, amelyet gyakran kálvinista Rómának neveznek, a legújabb időben virágzó katolikus életet ért el, úgyhogy a kálvinizmus egyeduralma végérvényesen át van törve.“

A cikkírónak egyetlen szó kivételével teljesen igaza van. S ez a szó a „végérvényesen“ („endgültig“). Nehéz ugyanis feltételezni, hogy a debreceni kálvinisták tekintélyes része sokáig járná az önös érdektől vagy politikai szenvedélytől, vagy öntudatlanságtól ingadozó félre-sántalás útját. Lehetetlen, hogy előbb-utóbb tudatára ne ébredjen árulásszínű fordulásainak, amelyek mélyen bántják az ősök emlékét és veszélyeztetik a jövő nemzedék sorsát.

Sokszor hangzott fel egyes (beismerjük, hogy nagyon kevés) helyről a figyelmeztetés, hogy a jelszóként s megtévesztésül bedobott keresztény-keresztyén egység a katholicizmus előretöréséhez s a kálvinizmus elszíntelenedéséhez, aléltságához vezet. Az is lett hangoztatva, hogy a szintén jelszóként előtérbe tolt nemzeti egység csak arra való, hogy mi engedjük el minden speciális lelki érdekeinket s szolgáltatassuk ki kényére magunkat azoknak, akik igen tiszteletreméltó módon híven ragaszkodnak vallási meggyőződésükhöz és történelmi hagyományaikhoz.

Az országos és helyi politika sem csinált egyebet, mint hogy mindenféle utakon, módokon, ügyes kitalálásokkal, kecsgetésekkel és fenyegetésekkel porlasztotta Debrecen kálvinizmusának az alapjait és altatta, bénította, gyen-

gítette lelki erőit, öntudatát és apasztotta a számbeli súlyát.

Katolikus testvéreinket egy zokszó se érheti érte. Azt tették, ami vallásuk s egyházuk iránti kötelességük. A fenti keserű megállapítás tetemrehívása a mieinknek szól: az alvó lelkiismeretűeknek, a kifelé kedveskedőknek, a nyílt hitetleneknek és megátalkodott árulóknak.

Naívság vagy célzatosság az „egy vallás“ körül.

Írta: Kósa Béla.

A magyar római katolikusok hercegprimása — ők ugyan Magyarország hercegprimásának titulálják — mondotta a napokban, hogy a magyart „egy vallás“-úvá kellene tenni. Bizonytal arra gondolt, hogy római katolikusá. Mert ha nem arra gondolt, akkor hűtellen lett hivatásához és pápájához. Ezt pedig nem tételezzük fel róla. Ne reménykedjenek tehát azok, akik a pogány magyarok ősi vallását és a fehér ló áldozását szeretik emlegetni. A protestánsok se higgyék tehát, hogy serényen arra törekszik a hercegprimás, hogy híveivel együtt reformátussá vagy evangélikussá válják és így legyenek „egy vallás“-úakká!...

Ha ez nála és tőle csak jámbor óhaj, csodáljuk naívságát, hiszen az iskolában is tanulhatta volna, hogy a világ minden táján több, sőt sok vallásúak a népek és emberek; a pogányok épúgy, mint a keresztyének. Tanulhatta, hogy hitükért, vallásukért életüket és vérüket adták az emberek, a mi magyar református ősünk is, akik közé ő nem számíthatja az övéit!...

Ha pedig nem naívság nála a napilapokban az „egy vallás“-ról szószerint közölt nyilatkozat, annál rosszabb, mert akkor célzatosság van benne és akkor legyünk meggyőződve arról, hogy ő nagyon jól tudja, hogy a reformáció híveinek száma az egész világon körülbelül egyenlő a pápa híveinek számával és ha Magyarországon — az „egy vallás“-t, a rekatholizáció idejében, tüzzel-vassal terjesztő

hóhéri munka következtében — a reformáció hívei ezidőszert kisebbségben vannak is, mégis szállkák vagyunk az ő szemében.

Nem hisszük, nem állítjuk és nem is tételezzük fel, hogy az inkvizíciók borzalmai, a máglyák rettenetességei és a gályarabság szenvedései egyik keresztyén felekezetnek a másik elleni gyűlölete és türelmetlensége következtében megismétlődhetnek fajtestvérek között, mégis azt kell kívánnunk, sőt követelnünk, hogy az „egy vallás”-ra térítés egyenlő fegyverekkel, tudniillik lelki, szellemi, erkölcsi, tudományos és gazdasági fegyverekkel történjék.

Vagyis az állami eredetű vagytonokat, birtokokat adják vissza a hercegprimások az államnak, t. i. a magyar államnak, vagy adják ki az örökségből a mi részünket is. Legyünk végre egyenlők a törvény előtt is, személyi, pénzügyi, bíraskodás és egyéb szempontokból!...

Az a vallás, amelyik kisebbség létére, mint a református annyi nagy embert adott a hazának, nem érdemli meg, hogy lenézzék, kigúnyolják vagy eltiporják. Tépd ki a magyar nemzet történelméből és művelődése könyvéből azokat a lapokat — a legújabb időkig —, amelyek a reformáció gyermekeinek életét, működését és hatásait foglalják magukban és meglátod, hogy éppen a mi vallásunk az az „egy vallás”, amelyet a magyar nemzet multja, jelene és jövője érdekében megbecsülni és megerősíteni kell!...

Vajjon volt-e erről szó legutóbb Pannonhalmán?...

„Egy pár szó a beregi esperes beiktatásához.”

Nt. Kun Szabó Gyula esperes úrnak fenti címmel megjelent cikkére válaszolni közérdekből is kötelességünknek tartjuk. A tényeknek olyan rosszakaratú beállítását, egy egyházmegye lelkészeinek nagyobb részével szemben a gyanúsításoknak, rágalomnak és sértő kifejezéseknek általa használt tömegét még egyházunkon kívül állóktól sem vártuk, annál kevésbbé esperesi tisztet betöltőtől. Vádol bennünket gyűlölettel, egyéni érdekkereséssel, nyomorult darab kenyérré töréssel, presbiterek szándékos félrevezetésével, felsőbbiségek megsértésével, a törvény- és felsőbbiségtisztelet becsületes világában való nem éléssel, undok személyeskedéssel, tekintélyrombolással. „Szánandó, de eléggé el nem ítéhető vitézek”-nek titulál szerinte is ismeretlen lelkésztársait, kik Isten és emberek előtt való felelősségünk tudatában, egyetemes egyházunk közéleti tisztaságának megóvása érdekében, istentisztelet végeztével, kénytelenek voltunk távozni a templomban tartott egyházmegyei közgyűlésről, egy olyan esperesi beiktatás elől, mely éppen az esperes úr által is annyira féltett felsőbbiség iránti tiszteletlenségnek, a presbiteriumok forradalmosításának s az E. T.-ek lábbaltiprásának gyászos eredménye. Hogy a külső látszat, a sippal és dobbal félrevezetett és megtévesztett hangulat pillanatnyi hatása alatt — melynek esperes úr is egyik áldozata —, mások is hasonló tévedésbe ne essenek, kötelességünknek tartjuk közölni a következő tényeket.

A gondnoki megnyitó után az egyházkerületi határozathoz való szólás végett először jelentkező lelkész, mivel a beszéd tartására nem kapott engedélyt, egyetlen egy szót sem szólott; így még az esperes úr sem tudhatja, hogy milyen tónusban és okfejtéssel akart beszélni, s a gondnok úrnak sem volt oka és alkalmja a szót tőle megvonni. „A kerületi gyűlés tekintélyének teljes sárbatiprása”, a rendretasított és szömegvonásban részesült lelkésztől is távol áll, csak szerintünk, jogos kritikát gyakorolni mindenki felett nemesak hogy szabad, sőt kötelesség, hiszen enélkül még ma is a bünbocsátó cédulák pénzért való árusításának sötéttségében tapogatóznánk, tévedni pedig — nem lévén csalhatatlan — az általunk is igen nagyra becsült és értékelt egyházkerületi közgyűlésnek is lehet, de azért tekintélye nem áll olyan gyenge lábbon, hogy egyetlen falusi lelképásztor sárba tiporhatná és a nagytiszteletű esperes úr ilyen hangú védelmére rászorulna. Ha valaki a megengedett kritika határán túlmegy vele szemben, viselnie kell cselekedetének következményét s a kerületi gyűlés tekintélye él tovább.

Jogosan nem illet bennünket az esperes úr egyetlen egy vádja sem, ezért azokat rágalomnak minősítjük s a leghatározottabban visszautasítjuk. Nem volt szándékunk megsérteni s tudunkkal nem is sértettük meg a kerületi kiküldötteket sem személyükben, sem hivatali működésükben; annál kevésbbé sérthettük meg két egyházmegye, tudunkkal nem hivatalosan megjelent képviselőit. Nem vittünk magunkkal presbiteri kiküldötteket, nem demagógizáltuk őket, hiszen legnagyobb részünknek ellene szavazott felizgatott presbitériuma. Mi — kiknek száma az elháríthatatlan akadályok miatt meg nem jelenhetett, de velünk magát teljesen azonosító 3 lelkésztársunkkal együtt 13, tehát az egyházmegye 23 lelkészeinek abszolút többsége — sohasem romboltunk, sőt építettünk szétszakítatásból, romokból, ha kellett a törvényt legnagyobbreszt megtartani nem akaró templomban maradtakkal szemben is. Bizonyítják ezt egyházmegyei köz- és bírósági gyűléseink jegyzőkönyvei s az egyházkerületi levéltárban elhelyezett esperesválasztási vizsgálati jegyzőkönyvek adatai. Ha ezeket esperes úr figyelmesen áttanulmányozza, be fogja látni tévedését és tudni fogja, hogy kitől féltse a felsőbbiség tekintélyét, s mi több egyetemes egyházunk érdekét, s bizonyára — velünk, megsértett lelkésztársaival szemben, ha nem tudta lelképásztori — tudni fogja legalább úri kötelességét.

Az orvosi késnek az egyházkerület által való elővételét, a métegy gyökeres kivágását a magunk részéről is nagyon kívánatosnak tartjuk, de nemesak egyesekkel, hanem mindenkivel szemben, hogy nyilvánvalóvá váljék, hogy mindnyájan egyetemes törvény alatt állunk, melynek megtartása mindenkire kötelező. Ha ez lesz esperes úr sértegető cikkének következménye — melynek tónusát — bocsánat — még „szánandó, de eléggé el nem ítéhető vitéz” voltunk dacára sem vagyunk képesek követni —, akkor nem volt hiábavaló. Használni fog azoknak, akiket jogtalanul megbántalmazott, megleckéztetett, s mindennekfelett használni fog a köznek, hogy bátrak voltunk szólásra jelentkezni, meg nem hallgattatásunk után szó nélkül kivonulni, részt nem venni egy szent meggyőződésünkkel homlokegyenest ellenkező aktusban, mert ráeszmélnek az illetékesek, hogy itt

Beregben nagy baj lehet, melyet orvosolni feltétlenül szükséges.

Nagytszeteletű esperes úr! Addig is ne tölünk, másoktól féltse egyházmegyéjét is, mert a példa csakugyan ragadós. Mi pedig továbbra is, csak arra gondolunk, hogy egyedül Istennek és az Ő Szent Fiának a Jézus Krisztusnak szolgáljunk nemcsak szóval, de cselekedettel, s ha kell, egyes embereknek nem tetsző módon is. Ezért vagyunk mi bátrak, merünk állani felemelt fővel, szemébe nézve mindenkinek nemcsak itthon, hanem mindenütt.

Oroszlán Sándor,

kislónyai lelkész.

Szabó Bertalan,

mátyusi lelkész.

Csatáry Zoltán,

tiszaadonyi lelkész.

Csatáry Dezső,

tákosi lelkész.

Zámbory Sándor,

hete-fejérese-i lelkész.

Palágyi István,

beregsurányi lelkész.

Babus Gyula,

nagylónyai lelkész.

Abaházi Lajos,

tiszakerecsenyi lelkész.

Csatáry Jenő,

jándi lelkész.

Kallós Tivadar,

márok-papi-i lelkész.

Szini Béla,

tarpai vallásokt. lelkész.

Szeles Sándor,

beregdaróci lelkész.

Hézszer Lajos,

gelénesi lelkész.

1. Id. Farkas Imre, Békés . . .	19-75 P
2. Dombi László, Hajdúnánás . .	39-50 P
3. Szabó Lajosné, Békés. . . .	155-28 P
4. Kánya László, Debrecen . . .	118-56 P
5. Elek Sándorné, Karcag . . .	118-56 P
6. Csohány Györgyné, H.-nánás	39-32 P
7. Bíró Györgyné, Gyula . . .	29-49 P
8. Kiss András, Szeghalom . . .	78-64 P
9. Juhász Lajos, Debrecen . . .	312-56 P
10. Özv. Balogh Andrásné, Kisvárd	218-09 P
11. Csóka Ferencné, Gégény . . .	50.— P
12. Karsai Sándorné, Kunhegyes .	30.— P
13. Széles Lajosné, Fényeslitke . .	73-60 P
14. Nagy Istvánné, Túrkeve . . .	228-09 P
15. Rezes Zsófia, Hajdúhadház . .	225-09 P
16. Tóth József, Körösladány . . .	100.— P
17. Csombék Ferencné	20.— P
18. Köpe István, Békés	27-34 P
19. Kurta István, Gyula	87-88 P
20. Oláh István, Hajdúsámson . . .	101-21 P
21. Kocsis István, Békés	531-42 P
22. Zsiros Istvánné, H.-Vásárhely	101-21 P
25. Erdélyi György, Hajdúbagos . .	49-15 P
24. Kerekes György, B.-Újváros . .	110-02 P
25. Tóth József, Vámosperes . . .	49-15 P
26. Fekete Imre, Gulács	36-82 P
27. Zombori Sándor, Nagykereki . .	54-52 P
28. Dancsházy Ferencné, Szent-	
péterszeg	240-56 P
Összesen	3,235-81 P

A komoly munka sikere.

Amikor ezelőtt egy évvel életrehívta, megteremtette és útjára indította a magyar református társadalom az egyházi és világi előkelőségeinek bevonásával a temetkezési segélyakciót, nem gondolta azt, hogy milyen nehéz gazdasági viszonyokkal kell megküzdenie.

Ennek dacára a rendíthetetlen hit, szívós akarat, becsületos munka, alapos átfogó körütekintés és a közönség öntudatos bölcs belátása, máris megteremtette alapvető jövőjét annak a nagy emberbaráti szociális tevékenységnek, amelyet az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat kitűzött maga elé.

A siker és érdem nagy mértékben a lelkészkező papságé. Ők hordták össze a téglát eme épület fundamentumának megépítéséhez, az Ő erkölcsi támogatásuk, tevékenységük volt az alaptőkéje annak, hogy ezt a nagy és komoly munkával járó fundamentumot a becsület mezején lerakhatták.

Nem vitatható, hogy szegény kunyhókban, fényes palotákban egyaránt, mennyire fontos a temetkezési segély népszerűsítése ma, amikor minden családban komoly nehézségeket okoz a temetkezési költség előteremtése.

A nagy és tovább művelő munka erőteljes léptekkel halad előre, fejlődését reménységgel figyeljük s örömmel adjuk közre, hogy egy évi országos munka eredménye:

teljes taglétszámban 1934 május hó végén 15,987. A biztosított temetkezési segélytőke pedig 3 és fél millió pengő.

A Tiszántúli Egyházkerület Irodája 1934. évi július hó végéig az alábbi kimutatásban elhalt tagjai után fizetett ki segélyeket:

Magyar testvérek! Mennyi bánatot, könnyet száritottak fel máris ezen segélyek és mennyi nyomortól, sok esetben a végpusztulástól mentettek meg a hátrahagyott csüggedő családot. Senki előtt nem lehet közömbös az események felett való elsiklás. Gazdasági életünk elszigetelve, annak kapuja becsukva áll orrunk előtt, nincsen semmink, csak a jó Istenben vetett hitünk, józan okosságunk, szabad akaratunk, amelyek következetesen és sarkalatosan követelik a családunkról való gondoskodást. Ezen nemes jó tulajdonságainkban van beépítve a cselekvés gondolata, amelyik biztonságát és védvárát képezik családunknak és az emberiség összességének.

A Református Jóléti Társulat hatalmas lépéssel viszi előbbre fejlődését és minden időnek megfelelő szilárd anyagi bázison nyugszik. Támogassuk munkájában, mert magyar testvéreinknek erre szüksége van.

ORJÓ Tiszántúli Képviselete.

Hírek az egyházmegyékből

A szatmári egyházmegye nagyérdemű esperese, Sipos József, ez év végével nyugalmabavonul. — Vajha állítana a nagykegyelmű Isten e kiváló vezér helyébe tettekkész, lélekben gazdag utódot kerületünk legtöbb egyházat számláló traktusába!

A szatmári egyházmegye lelkészegyesületét közgyűlésre hívta össze augusztus 21-re Szabó János lelkészegyesületi elnök. A gyülekezeti élet eleven-

jébe vágó belmissziói kérdések és iskoláink helyzete képezik az előadások és megbeszélések anyagát.

A **kiesiny**, de külsőleg-belsőleg rendezett viszonyok közt, hű pásztor vezetése alatt élő *zsarolyáni* egyházközség a vihar által megrongált tornyát több, mint ezerpengős költséggel rendbehozatta. A gombtételi ünnepség augusztus 12-én volt a szomszéd egyházak lelkészeinek részvételével.

A **jövő hadserege**. Ha keserves a ma, jól esik a holnapot fürkészni. A jelen terhét könnyíti a jövőre gondolás. Érthető tehát, ha a ma figyelme fokozottan fordul az ifjúság felé, hogy azon keresztül lássa, építse a jobb jövőt. Ez a meggondolás indította a szatmári református egyházmegye vezetőségét arra, hogy sorozatos konferenciákon gyűjtse egybe az ifjúságot és állítsa oda a tökéletes Vezér, Krisztus zászlója alá, hogy általa megtalálja azt, amit a mai nemzedék holtrafáradtan is hiába keres, az igaz utat, a hamisítatlan igazságot és a diadalmas életet.

A tíz konferencián lelkészek, tanítók, gondnokok és presbiterok vezetése alatt összesen 1600 ifjú vett részt és az az általános tapasztalat, hogy nemcsak érdeklődéssel, de vágyakozva, benső szomjúsággal hallgatták az előadásokat úgy az ifjak, mint a szülők.

Szatmárt az jellemzi, hogy a falvai közel, fiai pedig elég távol vannak egymástól. A faluk ifjúsága eddig csak a bálak füstös, alkoholos levegőjében legtöbbször ellenséges tekintettel és nyitott bicskával találkozott, csak duhajkodni, verekedni volt alkalma együtt lenni. A levente-versenyek után a KIE konferenciák érdeme, hogy józanon is találkozhatott az ifjúság, hogy az együtt éneklésnek és imádkozásnak, az együtt örvendezésnek és barátkozásnak, az ifjúságra váró nagy életkérdések együttes megtárgyalásának az ideje eljött. A konferenciára készülés, az ott nyert hatás hozta magával, hogy künn a mezőn munkaközben nemcsak nótázik már — sokszor trágár, romlott és romboló nótákat — a szatmári ifjúság, hanem énekel is, lelkesen harsogja az ifjúsági egyesületi indulót: „Fel barátim drága Jézus zászlója alatt”.

Beláthatatlan áldások sorát sejteti az ifjúság helyes megszervezésének és vezetésének a munkája! Mi magyarok ágyúink számát, tengeri vagy légi haderőnket nem szaporíthatjuk, de ifjúságunk lelkét, testét, értelmét és szolgálatra való képességét megőrizni és növelni módunkban áll és kötelességünk és ez többet ér, mint a történelemhamisító Barthou szárnalmas kardcsörtetése.

Üdvös és Hazánk talpraállítására érdekében álló volna intelligenciáknak megismerni a KIE munkát, résztvenni abban, jóindulattal és aktív támogatással biztosítani, hogy a lelkes kezdet, ne szalmaláng legyen, hanem tervszerű, kitartó, áldozatos szántásvetés jöjjön utána, amelynek aratása a bűneitől megtisztult, testben-lélekben erős, új magyarság lesz a régi határokkal.

A szatmári egyházmegye nyugalomba készülő ősz esere se méltóbb befejezést nem adhatott volna hosszú, érdemes szolgálatának, minthogy megindította a KIE munkát s ezzel utóda figyelmét is felhívta az egyik legsürgősebb, legfontosabb, legigéretesebb feladatra.

Sípos Károly.

Tudomány és irodalom

A debreceni Kollégium belső képe a XIX. század első felében.*

Írta: Dr. Nagy Sándor.

Tantárgyak viszonya.

A XVIII. század végével jelentkező új eszmearamlatok a tanítás szellemébe is változást vittek be. E változás az akadémián a merev orthodoxia hitelvesztettsége után a racionalizmus úttörését jelentette (Aranyi), az alsóbb tagozatokon pedig a reáliáknak szélesebbkörű terfoglalását. Az 1804-i álmosdi értekezlet tanterve már annyira szabadelvű, hogy még arra is határozott hajlandóságot mutat, hogy a klasszicitás rovására a vezető szerepet a reális tárgyaknak adja át. Ez akkor már nem helyi jelenség, hanem országos tünet. Az 1790—91-i országgyűlés iskolapolitikáját is ez a szellem irányítja. Hatvan István, a hasonló nevű nagy professzor fia, ki később róm. katolikussá és a nagyváradi iskolák felügyelőjévé lett, nem is tudott ebbe a nevelési irányváltozásba belenyugodni és ellene az ő konzervatív lelkének minden felháborodásával tiltakozott. „Csak a mi korunkban tartják feleslegesnek — hangoztatja az 1790—91-i országgyűlés törekvéseivel szemben — a görög mester-művek olvasását: bizonyára magának a nyelvnek nemtudása miatt, pedig ez a nyelv a többit mind felülmúlja háj, értelem, képzelőerő és méltóság szempontjából.”²² Kétségtelen, hogy a reáliák mindenkor a görög nyelv rovására keresik az érvényesülést, s ezt annál könnyebben tehetik, mert e nyelv tanítása iránt az állami iskolák sohasem is árultak el túlsok érzeket. Nem így azonban a protestáns iskolák, hol a Szentírás eredeti nyelvének tanulmányozása révén a tanítási munkának régtől fogva szinte középpontjába került. Ezzel tehát a reáliák embereinek Debrecenben is számolniuk kellett. Annak a küzdelemnek a kimenetele, mely a reáliákat 1804-gyel diadalra juttatta, de aztán a folytonos elégedetlenségek miatt újabb és újabb tanterveket eredményezett (1812, 1815), a reális tantárgyakat csakugyan a görög nyelv érintetlen hagyásával érvényesítette, hiszen ez különben sem a középső, hanem a felső tagozatnak volt a tárgya. A reális irányzat mégsem volt hosszúéletű. Az 1820. évi tantervvel már a humanisták diadalmaskodtak, s velük az az irányzat, melyet újhumanista nevelésnek nevezünk.

A neohumanizmus Németországban született meg az utilitarisztikus művelődési eszményt hirdető filantrópizmus ellenében. Eszménye az önzetlen művelődés, mely a nevelés központjába az antik világ örökérvényű, ideálisnak hitt erkölcsi és esztétikai értékeit igyekszik beállítani.²³ Eredetileg kozmopolita és keresztényellenes színezete volt, de mivel az általános emberi a nemzetivel ellentétben úgy sincs,

* *Folytatás* a szerző „Debreceni Református Kollégium” című művének megjelenés előtt álló II. kötetéből.

²² Freimühige Beurteilung des zurückgelegten Landtages vom Jahr 1791. Erstes Heft. Germanien. 1791: 65.

²³ Kiválóbb neohumanisták: Gesner, Ernesti, Heyne, Ast, Creazer, Jakobs, Niethammer, Thiersch, — pedagógus neohumanisták: Gediké, Meyerotto, Wolf, főleg Humboldt Vilmos, a porosz iskolák átszervezője.

minden országban mihamar a nacionalizmusnak lett támogatójává. Ha Berzsenyi, Kazinczy, Kölcsei stb. személyeit tekintjük, valóban nehezen tudnók eldönteni, hogy bennük a nacionalista nagyobbé, vagy az új humanista?²⁴ Épp ezt mondhatjuk a mi Kollégiumunk Péczely József professzoráról (1815—1849), aki a hellén műveltség eszményét a nemzeti ideálok fejlesztésével és ápolásával a legjobb összhangba tudta hozni.²⁵

A neohumanizmus szellemével nem ellenkezett az iskolának a gyakorlati élettel való szoros kapcsolata, tehát az sem, hogy a klasszicitás mellett a kor kívánalmaihoz mérten a reális tudományok is megfelelő szerephez jussanak. Mivel ezen a ponton a régi és az új nevelési irány emberei egymással megkülönböztetve találkoztak, az 1820. évi debreceni tanterv már a régi és új oktatási irány korszerű kiegyenlítését mutatja. Benne a modern szellemi élet egyik alap-problémája: a tudomány tisztaságának és alkalmazhatóságának egymáshoz való viszonya, megfelelő megoldást nyert. A tanterv mindkettő sajátos értékét elismerte, kapcsolatuk termékenységét és művelődési jelentőségét kellően méltányolta, s kivált a gimnaziális nevelésben korszerűleg értékesítette is.²⁶

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy e korban (1820—1849) a reáliák az oktatás testébe szervileg még oly kardinálisan lettek volna beépítve, mint manapság. Az igazság az, hogy az 1820. és a következő (1823, 1838, 1848) tantervekben a reáliák még nagyon szűk keretek között mozognak. A magyar történelemből pl. elég annyi, amennyit a Losonezi-féle Kis Tükör tartalmazott. Az ókori történelem is még mindig csak a latin nyelv segéd-tudománya. A homogén tartalmú tudományágak pedig éppen egybeolvadnak.²⁷ Módszeres feldolgozásuk is éppoly kezdetleges, mint aminő fogyatékos és hézagos az anyag teljessége.²⁸ De kezdetlegesek maguk a szer-

²⁴ A Himnus írója pl. debreceni diák korából (1809) így ír Kazinczyhoz: Örömmel fogok a Tekintetes Úr intésének engedelmeskedni, mely engem a görögül tanulásra tüzel. Két esztendeig tanultam már ezen nyelvet, igaz, nem nagy előmenetellel, mert több tudományokkal volt együvé kötve. Bár annak újabb tanulásával Graetia lelkeinek ereditéséget szívatnám be! (Váczy: Kazinczy levelezése. 1809 dec. 7.)

²⁵ Iskolánkban ő az első, akiben az új humanizmus és nacionalizmus a legbékésebb összhangban találkozott. Mikor az ő 12.000 váltóforintos hagyatékán a latin-hellén irodalomnak állandó tanszéket alapít, ugyanakkor 5000 forintos hagyományával a magyar nyelv fejlesztéséről is gondoskodik. Az ifjak Olvasótársasága is az ő hallgatólagos beleegyezésével végzi a maga titkos összejeveit.

²⁶ Az akadémiai fokon a tanulók német, francia, angol nyelvet tanulnak; a gimnaziális fokon 1835 óta a rajzot, melyet az alsó osztályok tanulói csütörtök és péntek délután 11—12 óra között tanultak és 1845 óta a tornát. Ez utóbbit ugyan nem rendszeres formában már pár évvel azelőtt óta is tanították, de 1845-től kezdve az alsóbb osztályosok minden díjazás nélkül kötelezőleg tanulták, sőt az iskola a szülőknek arra is alkalmat nyújtott, hogy külön díjazásért még „a mesterségesebb mozgalmakban is gyermekeiket gyakorolhassák”.

²⁷ Természettan és természetrajz összefoglaltan 1835-ig is ugyanazonos tudományt jelent; szertárunk ebben a korban közös is. A számtan a geometriával szintén annyira egy, hogy egymástól csak 1892-ben válnak el. A történelem is a földrajzzal 1853-ig ugyanazonos tárgy.

²⁸ Iskolánk oktatói munkájának ebben a korban a természettan és természetrajz egyesített tantárgyában viszonylagosan igen bő szertár áll rendelkezésére, amelyben egyik 1840-ben készült leltár szerint csak a fizikai szerek száma 266-ra rug. Ezek között azonban sok nem is tudományos eszközöknek, hanem inkább gyermeki játékszerek-

számok is: sokszor maguknak a professzoroknak a készítményei, vagy egyik-másik hálás volt tanítványnak az ajándékai. Az ajánló sorok és a morális figyelmeztetések ezekről sem hiányoznak.²⁹ A természetrajzi szertár anyagának gyűjtésében sem a tudomány rendszeres előtárásának a szempontja, hanem a múzeális és a raritási indokoltságok érvényesülnek.

A reális tárgyaknak a humán tárgyak mellett ilyenformán mégis mindig alárendelt szerepe, szűk terjedelme, a görög nyelvnek már a gimnáziumi oktatásban való helyhez juttatása (V. és VI. osztályban) csak a nevelés hivatásos irányítóit elégitette ki, de a közzelfogásban továbbra is elégedetlenséget hagyott hátra. Sőt a nemzeti önértéknek fokozódásával a negyvenes évek elején már az a radikális gondolat is kifejezésre jut, hogy nem jobb volna-e a klasszikus tanulmányokkal, az antik világ ósdi, csak hagyományos megszokáson alapuló kultuszával egészen szakítani s az erre fordított rengeteg időt olyan tanulmányokra fordítani, melyeknek a jövő nemzedék gazdasági hasznát is látja? E felfogás jogosultságát igazolni látszanak a nemzeti haladásnak akkoriban gondolt feltételei: a belső erősödéshez vezető gazdasági jólét, az idegen nemzetekkel való versenyképesség stb. és azok a példák, melyeket Németország a maga Bürgerschuhleiben és Realschuhleiben mutat. A humanista nevelésnek ekkor már a legkitünőbb professzoroknak kell a védelmére kelni, pl. Lugossy Józsefnek. Ez a kiváló keleti nyelvész és archeológus a maga 1841-ben tartott székfoglalóját teljesen a humanizmus védelmére szenteli. Ebben óva int attól a meggondolatlaniságtól, hogy mindazt a szépet és jót, amit az angol és „a humanitás magas fokán álló porosz tanintézetekben látunk”, a mi szegényes iskolánkba átplántálni próbáljuk. Aki ezzel kísérleteznék, „az hűs éghajlatunkat füge és granátalma termésre, kisdud Tiszánkat az Óceán roppant gőzösein hordozására kényszerítené”. — Nincs igazuk azoknak — folytatja —, akik a klasszikus tudományokat haszontalan és meddő időtöltésnek mondják. Ha így vádaskodunk, nemsokára sorra kerülnek majd a reális tudományok is, mert efféle indokból a leendő jogász is méltán mondhatja, hogy mértanra és vegytanra semmi szüksége sincs, mint ahogy a theologus sem veszi hasznát pályáján a számtannak. Tanuljunk meg már egyszer, hogy a gimnázium nem szakembereket akar képezni, hanem a szellem formai képzését végzi olyan eredménnyel, melyet más tanítási rendszerrel nem lehet elérni.

A humanisztikus és reálisztikus irány 1848 előtti küzdelmének rajzához azonban hozzátartozik még

nek a hatását keltik, vagy annak hatását, hogy a gyermekek csodálkozásának a felkeltésére vagy egyes erkölcsi igazság megrögzítésére vannak szánva. A nagy számmal található napórák közt pl. egyik 1846-ból való nyolcoldalú dobalakra formált óra ilyen figyelmeztetést hordoz: „Ex his (sc. horibus) una tibi nuntia mortis erit”.

²⁹ Egy negyven centiméteres oldalú négyzetes napóra márványlapjára pl. az ajándékozó ezeket a sorokat írta fel: „Hajdani Édes Anyám végyed szeretettel e pontnyi Jót, mit néked ajánl Dátzia szülte Fijad: Dengelegi Devetsery István, Tóki Osk. Rector élete 64-dik esztendejében.” Az ajándékozás évének titkát pedig ebben az anagrammában rejtette el (hol a szöveg kiemelt nagy betűi római számjegyeknek tekintendők és összeadandók): „Könyvtárunk! ékesülj VILÁG Végig s VeLeD éljenek akiktől kintseled neVeLeD.”

egy sötétebb tónusú szín odavetése: a humanista oktatási módszernek céltévesztettsége. Szerintünk ebben van különösebb oka annak, hogy a humanisztikus tanulmányok életereje megcsappant és már a mult század derekán sok ellenfele támadt. Igaz, hogy a hangoztatott célnak megfelelően, nevezetesen, hogy a klasszikus világ kultúráját annak remekíróin keresztül kell megismerni, az Újszövetség szövege helyébe a görög klasszikusok lépnek, de tanítási módszerük marad továbbra is a régi nyomon. A tanítás lélek nélkül, szárazon, gépiesen folyik, s a hagyományos örökölt oktatási skémák alig is elmélkednek arról, hogy a tanítási módszer a kitűzött célhoz alkalmazkodjék. A grammatizálás unalmassága eleve megfojtott a lélekben minden érdeklődést annak a világnak megismerése iránt, ami a tanítás célja lett volna. A merev szabályok öncéllá váltak, legfeljebb a nyelv megtanításának kétes értékű céljává, s minden más e körül forgott. Ha most már azt is tekintjük, hogy valóban sok idő fordult rájuk (latinból, görögből egyaránt sokszor heti 8—10 óra), feltehetjük, hogy a humanista irányt iskolánkban a végzetes bukástól csak az Entwurf mentette meg.

(Folyt. köv.)

„Csak bűnösöknek”. Szeptember hóban megjelenik A. J. Russel „For Sinners Only” című, másfél év alatt 16 kiadást ért és 120,000 példányban megjelent művének magyar fordítása „Csak bűnösöknek” címmel. A világszerte egyre nagyobb arányokat öltő ébredési „Csoportmozgalom”-nak ez a vezérkönyve ma már több európai nyelvre le van fordítva. A könyv magyarra fordításának jogát sikerült a könyvre révén világhírűvé vált angol újságírótól megszerezni. A fordítást ifj. Biberauer Richárd és ifj. Czeglédy Sándor végezték. A több mint 20 ívnyi terjedelmű könyv bolti ára egész vászonkötésben 5— P, füzve pedig 4— P lesz. Akik szeptember 5-ig előfizetnek, azok a kötött példányt 4—, a füzöttet pedig 3-20 P-ért kapják, címükre bérmentve megküldve. Minden tíz példány megrendelése után egy tiszteletpéldányt adunk. Bethlen Gábor Rt. Budapest, IX., Kálvin tér 8. Csekk: 18,320. sz.

Nagy Ferenc sárrétudvari lelkész „Esthajnali csillag ragyog” címmel, mintegy 160 oldalra tervezett kötetben, kiadni óhajtja verseit. A debreceni Nagyerdőtől a Niagaráig s Amerikától sárréti parókiajáig elénekelt dalainak bokrétáját nyújtja e kötetben az olvasónak. A könyv ára 2 pengő lesz. Amerikában 1 dollár. Aki ezt az összeget címére szeptember hó 15-ig megküldi, annak portómentesen küldi el a könyvet, ellenkező esetben utánvéttel. Tíz gyűjtött előfizetés után egy példányt ajándékosan küld. A könyv tiszta jövedelmét a református Szeretetszövetség nemes céljára adományozza.

Tíz predikáció, írta Nagy László kisújszállási vallásoktató lelkész. A szerző kiadása, nyomtatva Kisújszálláson. A füzet ára 50 fillér. A tiszta jövedelem a kisújszállási református templom orgonamotor alapjáé. A tíz predikációból három alkalmi beszéd, a többi a mindennapi életből vett gyakorlati tanítás. Diesérendő dolog a célra törekvés az anyagi haszonért, de nagyobb az a buzgóság, melyben az iskolai tanítással foglalkozó lelkész, a felnőttek gyülekezetéhez is tud szólni, mert akarata van a jóra. Megrendelhető a szerzőnél Kisújszálláson.

GYÁSZROVAT

Özveggy Osváth Pálné emlékezete. 1934 jún. 2-án meghalt Osváth Pál néhai dögei lelképásztor özvegye: Hegymegi Kiss Erzsébet. Nemsokáig élt özvegyi sorban, egypár évig mindössze. Mi, akik még nem régen találkoztunk vele: erősnek, szívósnak, s egészségesnek láttuk, mégis hirtelen, váratlanul elment hű élettársa után a minden élőknek útján! A szíve ölte meg, az a szív, mely csak szeretni, segíteni, vigasztalni, gyógyítani tudott! A szabolcsmegyei Döge községben együtt jelentették ők ketten a férjével a magyar református lelképásztor igazi típusát. Osváth Pál néhai lelkészársunk nem tudott volna olyan nagy építő, szervező, agilis lelképásztor lenni, ha ilyen munkás, megértő, s figyelmét, szeretetét mindenre kiterjesztő feleség nem állott volna mellette! Igazi papné, igazi magyar nagyszony volt! Kedves lényében volt valami meglepő, s mindenkit lebilincselő szeretetreméltóság és előkelőség. Minden beszédén, cselekedetén meglátszott, hogy magyar református Püspöknek a leánya volt, meglátszott rajta az atyai ház és család magas szellemi színvonala, mely férfi tagjaiban is olyan kiválóságokat adott a közéletnek s ennek a szegény magyar hazának!

De amellet nem volt egyszerűbb, a szegényekhez, elhagyottakhoz, betegekhez könnyörülőbb szívű asszony, mint ő. Betegeket látogatott, tanácsával, szeretetével gyógyított, szomorú szíveket vigasztalt, üres kézzel, üres szívvel senki sem távozott tőle. Gyülekezetének mindenki által tisztelt és szeretett nagyszonya volt, akihez úgy mentek a szenvedők, vagy a kétségek között hányódó lelkek, mint gyermek az édes anyához. Az ő szava simogatott, békességet adott, könnyebbülést hozott mindenkinek, mert ő csak szeretni tudott. Négy gyermeke s testvére gyászolja a nemes szívű édesanyát, akik már mind előkelő, fényes pozíciót töltenek be életben. Temetése folyó évi június hó 4-én ment végbe Nyíregyházán bensőséges nagy részvét mellett.

Örökre kihült ez a nemes, meleg szív, elszállt tőlünk a szerető nemes lélek s mi áldást mondunk emlékére! Isten veled!

Cs. Z.

Dr. Rácz Lajos ny. sárospataki theologiai tanár életének 71., nyugalomban eltöltött ideje ötödik évében augusztus 1-én hosszas szenvedés után elhunyt. A sárospataki kollégiumban tanult, szénior, majd 18 évig gimnáziumi és 22 évig theologiai tanár volt. Igazgatója volt a gimnáziumnak, theologianak és a főiskolának. Hosszú időn át szerkesztője volt a Sárospataki Református Lapoknak, a Sárospataki Ifjúsági Közönlönynek megindítója. A Református Tanáregyesületnek alelnöke, rendes tagja volt a Debreceni Tisza István Tudományos Társaságnak. Igen élénk tudományos irodalmi tevékenységet fejtett ki. Több munkáját a Magyar Tudományos Akadémia adta ki. Halálával nemcsak a sárospataki főiskola egyik ékessége, de magyar református egyházunknak is egyik kiválósága dőlt a sirba. Hosszú, egyházunknak szentelt munkája után emlékezete legyen áldott.

Stepanek Ernő, a Kiskunhalasi Református Szilády-Reál-gimnázium érdemes rajztanára, festőművész, életének 54. évében folyó hó 8-án Budapesten elhunyt. Benne az intézet nemesszívű és művész-

lelkü munkását vesztette el, kit 28 éven keresztül folytatott nevelőmunkájában tanítványai ragaszkodása és tanártársai szeretete vett körül. Megboldogult földi maradványait folyó hó 11-én a kiskunhalasi régi református temetőben helyezték örök nyugalomra.

Ravasz György nyugalmazott polgári iskolai igazgató, Ravasz László dunamelléki püspök édesapja, 86 éves korában Gyulafehérváron augusztus 7-én meghalt. Résztvevő szívvel osztozunk püspökünk gyászában.

Czinyéry Barnabás, miskolci leánygimnáziumi igazgató, a tiszáninneni református egyházkerület világi jegyzője, a miskolci református egyház presbitere, zsinati póttag, az Országos Református Egyetemes Konvent Tanügyi bizottságának rendes tagja, az Országos Református Tanáregyesület jegyzője, az Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányi tagja, a Miskolci Kálvin Szövetség rendezőbizottságának elnöke stb. folyó hó 13-án este fél 10 órakor, áldásos tanári működésének 21., igazgatóságának 2. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 15-én, szerdán délután 4 órakor volt a református leánygimnázium udvaráról a tetemvári temetőben.

K Ü L Ö N F É L É K

Dr. Baltazár Dezső püspök urunk augusztus hó 15-én töltötte be püspökségének 23 évét. Sokan keresték fel ez alkalommal Püspök urunkat jókívánataikkal. — Mi Istennek adunk halált, hogy vezérünket, büszkeségünket a legjobb egészségben juttatta el ez újabb évfordulóhoz.

A Konvent elnöki tanácsa augusztus 13-án gyűlést tartott. Ugyanezen a napon ülésezett a tankönyv- és a lelkési nyugdíjbizottság is.

Dr Antal Géza, a dunántúli egyházkerület püspöke most ünnepelte püspökségének tízéves fordulóját.

Uj egyetemi tanár. A Kormányzó úr a debreceni Tisza István Tudományegyetem hittudományi karán dr. Lencz Géza professzor halálával megüresedett dogmatikai tanszékre dr. Vasady Béla sárospataki teológiai professzort, egyetemi magántanárt nevezte ki, egyetemi ny. rendkívüli tanári minőségben. Dr. Vasady Bélát méltán érte tudományos munkásságának e kitüntető elismerése. Benne hittudományi karunk nagyközültségű, nemcsak az országban, de külföldön is ismert kiváló ifjú tudóst nyert.

Dr. Kálmán Sándor egyetemi gyakornokot a hajdúhadházi gyülekezet hitoktató-lelkészévé nevezte ki Püspök úr. A hosszú éveken külföldön tartózkodott ifjú tudós teológiánk egyik büszkesége.

Bibliai múzeum nyílt meg Budapesten az Izabella-utcában, mely szemléltető és művészi képekben mutatja be a Biblia egyes fejezeteit. E múzeum első és egyetlen a világon. A múzeum megszervezője és vezetője vitéz Csia Lajos vallástanárra, lelkészre.

Nagy Sándor János szobrászművész, a Dóczy-intézet kiváló tanára elkészítette az álmosdi csata emlékművét. A hatalmas és eredeti magyar művészi alkotás Álmosdon fogja hirdetni az 1604-i nevezetes csata emlékét, ahol ünnepélyes keretek között leplezik le. Az emlékmű gondolata Székelyhídi Béla álmosdi esperes-lelkésztől származik, ki az egyházmege több vezető emberével együtt fáradhatatlanul buzgólkodott annak megvalósítása érdekében.

Nyugdíjazások. A nyugdíjintézeti végrehajtó bizottság *Kiss Antal* berettyószentmártoni lelkészt 1934. okt. 1-től; *Mózes István* volt nagydobosi lelkészt 1934. szept. 1-től; *Sipos József* esperes, tūristvándi lelkészt 1935. jan. 1-től nyugdíjazta.

Régi keresztény templom romjait ásták ki Mezopotámiában, ahol Dura városa maradványai között kutat Rosztovcev orosz archeologus. A város romjai között találtak egy 232-ben épült keresztény templomot.

A Biblia tibeti nyelven. A legezárta missziói terület, Tibet számára elkészült a Biblia teljes fordítása. Francke Hermann, az első árvaház megteremtőjének egyik leszármazottja adta ki az első tibeti Bibliát. Huszonöt éven át, nemrég bekövetkezett haláláig, dolgozott ezért a nagy célért.

Értesítés. A protestáns tábort püspökség postacímre: Budapest, VII., Abonyi-utca 21., telefonszáma: 36—035.

Lelkész-továbbképző-tanfolyam. A debreceni egyházmege által Debrecenben rendezendő lelkész-továbbképző-tanfolyam augusztus hó 27-én kezdődik. Jelentkezni Ördög Lajos pocsjai (Bihar megye) lelképásztornál kell augusztus 15-ig. A tanfolyamon résztvevők olcsó ellátásban részesülnek a Kollégiumban, a napi szállás és étkezési díj 1 P 40 fillér. A bentlakók hozzanak magukkal lepedőt, takarót és vánkost. Kedvezményes vasúti jegyről is gondoskodik az intézőbizottság.

Lelkeszi továbbképző-tanfolyam Sárospatakon. A tiszáninneni egyházkerület elnöksége és a sárospataki theol. akadémia tanári kara 1934. évi szeptember hó 5—7-én Sárospatakon lelkési továbbképző-tanfolyamot rendez. A tanfolyam központi problémája az *igehirdetés kérdése*. E tanfolyamra szeretettel meghívja a testvéregyházkerületek lelkészeit a konferencia rendezősége. A következő témák fognak sorra kerülni: 1. Az igehirdetés. 2. Az exegézis jelentősége az igehirdetésben. Két előadás. 3. Az igehirdetés és a dogmatika. 4. Az igehirdetés és a modern szellemi áramlatok. 5. Az utolsó félszázad magyar református igehirdetése. 6. Az új egyházi törvénykönyv. Az előadásokat a sárospataki theol. akadémia tanárai és a sárospataki lelkész tartják. A tanfolyam részvételi díja 7-50 P, amely összegből 6—P étkezési díj (3 napra), 1-50 P jelentkezési díj. Jelentkezési határidő augusztus 20. Jelentkezések a sárospataki theol. akad. igazgatója, Sárospatak címre intézendők. A kedvezményes jegyek megszerzésére a tanfolyam vezetősége megteszi a lépéseket. A tanfolyam rendezősége nevében *Farkas István* s. k. püspök, *Dr. Mátyás Ernő* s. k., theol. akadémiai igazgató.

A Református Keresztény Ifjúsági Egyesületek nyári konferencia-táborát Balatonszárszón augusztus 14—18-ig tartja, amikor az egész program a vezetőképzés ügyét szolgálja. A közismerten gyönyörű és jól felszerelt ifjúsági táborban a következő fontos előadások vannak programmon: Bibliakörök „Jézus módszerei”, „Az ifjúkor lélektana”, „A bibliatanulmányozás módszerei”, „Ünnepeleink”, „A tagság”, „Imaóránk”, „Külmisziónk”, „Viszonyunk a vasárnapi iskolához”, „Serdülő munkánk”, „Fiúk és leányok” stb. Párhuzamosan folyik ugyanazon a helyen külön alkalmas programmal a *Serdülő fiúk tábora*.

1600 fiatalember vett részt a szatmári református egyházmegeyében a két hónap alatt lefolytatott egyházmegeyi körzeti ifjúsági konferenciákon.

16 holdas gyógyforrással is rendelkező konferencia-telepet bérelt a ruszinszko-i reformátusok számára Bartók Béla, a református egyházkerület püspöke.

Az amerikai mozgalom mintájára a magyar KIE (YMCA) is megpróbálkozik hosszabb üdülő-táborok rendezésével. Az első ilyen üdülő-tábort augusztus 4—20-ig tartják a dunavetséi szigeten. Az üdülő-tábor elsőrangú sportok, szakavatott vezetők felügyeletével való üzését teszi lehetővé.

Budapestre utazó, vagy átutazó férfiak napi 80 fillérért kaphatnak szállást a Budapesti Keresztény Ifjúsági Egyesület abszolút tiszta turistaszállójában. Budapest, VIII., Horánszky-u. 26. sz. alatt. Fiatalembernek ugyanitt az ifjúsági otthonban havi 16 P-ért kaphatnak otthonias légkörben lakást.

Az álmosdi Boeskey Hajdú-emlékműre 1934 július 20-ig beérkezett adományokról és megajánlásokról — hálás

köszönetünk és igaz nagyrabecsülésünk nyilvánításával — az alábbiakban van szerencsénk elszámolni:

Alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye: Balmazújváros: német egyház 5 P, a magyar egyház 2 P, Búdszentmihály 5 P, Hajdúböszörmény 50 P, Hajdúnánás 25 P, Hajdúszoboszló 102-60 P, Hajdúszovát 5 P, Nádudvar 5 P, Nyíracsád 5 P, Püspökladány 5 P, Sáp 2 P, Tetétlen 3-10 P, Tiszaesége 3 P, Tiszadada 2 P, Tiszadob 1-10 P, Tiszalök 5 P, Vámospércs 50-52 P = 273-32 P.

Békésbányai egyházmegye: Battonya 2-50 P, Körösladány 2-50 P, Köröstarcsa 5 P, Makó 6-45 P, Orosháza 3 P, Reformátuskövacháza 4-90 P, Szeged 2 P, Szeghalom 1-16 P, Szentés 10 P, Vésztő 51-51 P, Békéscsaba 5 P, Gyoma 21 P, Gyula 11-75 P, Hódmezővásárhely 11-26 P = 138-03 P.

Beregi egyházmegye: Beregsurány 1 P, Tiszaszalka 2-50 P, Vásárosnamény 22-28 P = 25-78 P.

Bihar-érmelléki egyházmegye: Álmosd 20 P, Ártánd 10 P, Berettyószentmárton 12-96, Biharkeresztes 75 P, Darvas 10 P, Kokad 34-50 P, Nagyléta 70 P, Told 2-30 P, Vánosod 30 P, Zsáka 20 P = 284-76 P.

Debreceni egyházmegye: Bakonszeg 4-20 P, Báránd 16-29 P, Berettyóújfalú 10 P, Bihartorda 2-31 P, Debrecen 200 P, Gáborján 6-50 P, Hencida 2-10 P, Kaba 20 P, Konyár 10 P, Nagyrábé 10 P, Pocsaj 10 P, Sárrétudvari 5 P, Tépe 4-10 P, Vértes 10 P = 310-50 P.

Felsőszabolcsi egyházmegye: Dombrád 5 P, Döge 1-50 P, Gégény 2 P, Kék 2 P = 10-50 P.

Hevesnagykunsági egyházmegye: Abádszalók 2 P, Bucsatelep 2 P, Dévaványa 2 P, Karcag 5 P, Kenderes 6-14 P, Kuncsorba 5 P, Kunmadaras 5 P, Mezőtúr 5 P, Nagyrév 11-81 P, Tiszabura 5 P, Tiszaföldvár 3-50 P, Tiszafüred 22-93 P, Tiszaigar 2 P, Tiszainoka 2 P, Tiszakürt 2 P, Tiszaroff 3 P, Tiszasas 9-34 P, Tiszaszőlős 1 P, Tiszaug 2-90 P, Törökszentmiklós 4 P, Túrkeve 2 P = 103-62 P.

Középszabolcsi egyházmegye: Besenyőd 7-10 P, Buj 1 P, Ibrány 2 P, Kemecse 1 P, Nyírbogdány 1 P, Nyírgelse 3 P, Nyírgyulaj 2 P, Nyíribrony 5 P, Oros 1 P, Ór 1 P, Paszab 5 P, Piricse 2 P, Rohod 2 P, Szabolcs 3 P, Vasmegyer 3-20 = 39-30 P.

Nagykárolyi egyházmegye: Fábriánháza 2 P, Hodász 1 P, Olesva 5 P, Olesvaapáti 4 P = 12 P.

Nagyszalontai egyházmegye: Berekböszörmény 5 P, Biharugra 2-10 P, Geszt 11-12 P, Komádi 15 P, Körösnagyharsány 10 P, Körösszegapáti 2 P, Kőtegyán 28 P, Mezőgyán 10 P, Zsadány 9-78 P = 93 P.

Szatmári egyházmegye: Csaholc 3-58 P, Csenger 2 P, Csengerújfalú 18 P, Fülöp 2 P, Gacsaj 1-10 P, Géberjén 1-10 P, Gyügye 2-80 P, Kispalád 6-50 P, Kómoró 1-10 P, Magosliget 2 P, Panyola 2 P, Porcsalma 3 P, Szamosangyalos 1 P, Szamosújlak 1 P, Tiszaesése 1 P, Türistvándi 5-10 P, Turricse 2-10 P, Tyúkód 7-20 P, Uszka 3 P, Vámosoroszi 1 P = 66-58 P.

Az egyes gyülekezetek adományaiért Lelkész és Tanítótestvéreimnek s a Presbitériumoknak ezúttal is kifejezem nagyrabecsülésem és köszönetem.

A különböző testületek bejtéléseit a következőkben nyugtázom: M. Kir. Bocskay István 11. hajdúezred 200 P, Sonkádi fogy. szöv. 2 P, Hajdúböszörményi iskola 13-38 P, Mezőtúri református gimnázium 14 P, Hangya Központ 200 P, Hajdúnánási gimnázium 26-20 P, Kisújszállási gimn. 25-63 P, OKH. 40 P, Debreceni református polgári iskola 20 P, Toldi leventeegyesület 7 P, Hajdúnánás város 308 P, Hajdúböszörményi Presbitérium 31-70 P, Debreceni 11. hajdúezred katonai református egyház 150 P, Újfehértói szövetkezet 2 P, Szőnyi szöv. 2-10 P, Szabolcsveresmarti szöv. 1-50 P, Ostfiaasszonyfái szöv. 5 P, Tiszakóródi szöv. 2 P, Somogyzöbri szöv. 2 P, Debreceni Dóczy-int. tanító-nőképző 3 P, Ágfai szöv. 5 P, Földesi szöv. 5 P, Telkibányai szöv. 3 P, Pocsaji szöv. 2 P, Törökszentmiklósi szöv. 3 P, Nagykereki tűzoltóegyesület 14-72 P, Debreceni szöv. 2 P, Csökmői szöv. 5 P, Jezerniczky József ad. 1-10 P, Nógrádi szöv. 2 P, Tépei szöv. 2 P, Nagydobosi szöv. 3 P, Iházi szöv. 2 P, Tisza István-tud.-egyetem Debrecen 5 P, Nyíregyházi Hangya kirendeltségi Tisztviselők 4 P, Debreceni református gimn. 43-50 P, Hajdúböszörményi polgári leányiskola 10 P, Sárospataki szöv. 5 P, Izsák vidéki szöv. 5 P, Berey József nyug. esperes 2-10 P, Katona Elek ny. tanító

5 P, Magyar mezőgazdák szöv. 200 P, Debrecen sz. kir. város 400 P, Szamoskéri szöv. 5 P, Szentpéterszegi szöv. 2 P, Sarkadkeresztúri szöv. 2 P, Nagykereki 10 P, Beledi szöv. 4-90 P, Hajdúhadházi város 250 P, Dunamelléki református egyházkerület 50 P, Mezőtúr Újvárosi szöv. 5 P, Verpeléti szöv. 5 P, Kisbajomi szöv. 10 P, Mányi református egyház 7-95 P, Dunántúli református egyházkerület, Kismarjai szövetkezetek 100 P, Református leánygimnázium Debrecen 10 P, Dunántúli református egyházkerület 100 P, Református tanítótestület Kismarja 19-93 P, Hencidai szöv. 2 P, Biharnagybajomi iskola 5-46 P, Bagaméri lat. szert. káptalan 10 P, Bagaméri énekkar 2 P, Szilágyi Dezső tanító 5 P = 2399-17 P.

Megszavazott és felajánlott összegek: Tiszántúli református egyházkerület 200 P, Hajdú vármegye 1000 P, Szabolcs vármegye 100 P, Vámospércs 100 P, Hajdúdorog 100 P, Kismarja 200 P, Nagykálló 100 P, Vallás- és közoktatásügyi Minisztérium 200 P, Hajdúböszörmény város 500 P, Hajdúszoboszló 250 P, Nagykereki 100 P = 2850 P.

Az emlékmű Nagy Sándor János debreceni Dóczy-intézeti rajztanár szobrász-művész alkotásában már kézen áll — hatalmas hajdúkatona brozból megöntve —, az alapzat egyik oldalán működőből való öreg mesélő hajdú unokájával, másik oldalán a ma vigyázó két katonája géppuskájával, fél előlről bronzkoszorú Istentért, Hazáért, Szabadságért felírással a szalagján, közepén nyitott biblia II. Timótheus IV. 7. „Ama nemes harcot megharcoltam.”

Sajnálom és fájdalmas jelenség, hogy egyházkerületünk gyülekezeteinek jóformán egyharmada küldötte el nemes adományát — pedig Bocskay István egyetemes egyházunkké volt — s a bizonyágtételek közül egyetlen egyház párfillérének sem volna szabad elmaradni.

Ezúttal még utoljára kérem az elmaradt gyülekezetek Lelkészeit, Tanítóit, Presbitereit — nagy nyomorúságunk dacára is — áldozzanak e drága oltáron, ragyogjon vissza e hatalmas alkotás minden szemcséjéből: el nem fogyó közös emlékeztetésünk és kegyeletünk.

Ismételten köszönve az egyes egyházak vezetőinek, mint a nemes testületeknek és magánosoknak ügyünk felkarolását — vagyok igaz nagyrabecsüléssel

Álmosd, 1934 július 23.

Szekélyhídy Béla,
református esperes,
ügyvezető.

Ha hirdetőinknél vásárol szíveskedjék a lapunkban megjelent hirdetésre hivatkozni.

HIVATALOS ÉRTESETÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2346—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak „Magyarország közhivatalainak cím és adattára” vállalata ügyében 6014—1934. II. szám alatt hozzám intézett megkeresését a nagytiszteletű esperesi és lelkészhivatalokkal s valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságával tudomásulvétel céljából szószertint másolatban az alábbiakban közlöm:

„Nagyméltóságú és Főtiszteletű Püspök Úr!

A m. kir. központi Statisztikai hivatalnak folyó évi február hó 27-én 857—1934. számú értesítése szerint nevezett hivatal szerkesztésében és kiadásában jelenik meg már 1873 óta „Magyarország Tiszti Cím- és Névtára”, amely az ország közhivatalaiban szolgálatot teljesítő tisztviselők nevét, hivatali címét és szolgálati beosztását tartalmazza, az egyes hatóságok, illetve hivatalok által közölt adatok alapján. E Címtár az 1933. évben költségvetési

okokból nem jelenhetett meg, remélhető azonban, hogy kiadása a folyó év végére biztosítható lesz.

Nevezett hivatalnak tudomására jutott, hogy jelenleg egy magánvállalat is foglalkozik hasonló tárgyú kötet kiadásával, amely „Magyarország Közhivatalainak Cím- és Adattára” nevet viseli és kiadóhivatala Budapest, III., Zsigmond-u. 68. II. 2. sz. alatt van. Ez a vállalat jelenleg valamennyi állami és önkormányzati hatóságtól, illetőleg hivataltól Cím-tára részére adatokat szerez be és ugyanakkor megrendeléseket is gyűjt. A statisztikai hivatal figyelmébe ajánlja, hogy az említett Cím-tár a Központi Statisztikai Hivatal által szerkesztett „Magyarország Tiszti Cím- és Névtára”-tól teljesen független magánjellegű kiadvány, mely ellen már első megjelenése alkalmával igen sok panasz és kifogás merült fel. A hivatal arra kér, hogy a vezetésém alatt álló minisztériumnak körébe tartozó, vagy alárendelt hatóságokat és hivatalokat e magánvállalat részére való adatszolgáltatásnak és a kiadvány megrendelésének megtagadására hívjam fel.

A m. kir. központi Statisztikai Hivatal e kérését van szerencsém Nagyméltóságod figyelmébe ajánlani.

Debrecen, 1934 július 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

ad 109. gh.—1934.

HIVATALOS ÉRTESETÉS.

A m. kir. Kultuszminisztérium az 1933—34. évi időszakban felmerült hivatalos portóköltéseknek részbeni megtérítését engedélyezvén: egyházkerületi gazdasági hivatalunk felkéri az egyházközségek lelkészi hivatalait, úgyszintén az összes középiskolák igazgatóságait, hogy az 1933 július 1-től 1934 június hó 30-ig terjedő állami költségvetési időszak alatt hivatalos levelezésekre fordított költségekről annak részbeni megtérítése céljából a korábbi években is megkívánt (alábbi minta szerint kiállított szabályszerű hivatalos igazolványt) legkésőbb szeptember hó 15-ig annál is inkább méltóztassanak betérjeszteni, mivel az ezen határozat után bejelentett igények már figyelembe vehetők nem lesznek.

Minta: Hivatalos igazolvány. Mely szerint alulírott postahivatal (postaügynökség) hivatalosan igazolja, hogy a református lelkészi hivatal 1933 július 1-től 1934 június 30-ig hivatalos (közönséges és ajánlott) levelek postaportója fejében, postakönyvének tanúsága szerint összesen P fill., szóval is pengő fillér készkiadást teljesített.

Kelt 1934. évi hó ... n.

P. H. a postahivatal vezetője.

Debrecen, 1934 augusztus 2-án. Elek Imre tanácsjegyző, a gazdasági hivatal vezetője.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2630—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz s valamennyi tanító úrhoz.

Tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából közlöm, hogy az Egyetemes Konvent az 1934. évi április hó 17—18. napjain tartott ülésén 221—1934. szám alatt kelt határozatával az állami népiskolai tantervvel és utasítással kapcsolatban a református népiskolák számára póttantervet és pótvégrehajtási utasítást adott ki, ennek használatbavételét elrendelte, az esperesi hivatalok és lelképásztorok részére jegyzőkönyvében mellékletként közli, a tanítók részére külön lenyomattal és szétosztás végett az Országos Református Tanító Egyesület elnökségének megküldte.

Debrecen, 1934 augusztus 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. minisztérium

1934. évi 7.210. M. E. számú rendelete

a hitfelekezeti elemi iskolai tanítók (kántortanítók) részére az iskolafenntartóktól járó készpénzilletményeknek a m. kir. központi illetményhivatal útján való kiutalása tárgyában.

1. §.

1. A törvényesen bevett egyházak (hitfelekezetek) által egészben vagy részben fenntartott elemi iskoláknál alkalmazott tanítók (kántortanítók) illetményeinek azt a részét, amely az iskolafenntartók részéről a tanítóknak (kántortanítóknak) készpénzben jár és amelynek kifizetése a törvényesen bevett egyházakat (hitfelekezeteket) — tehát nem a politikai községet vagy más fenntartót — terhel, az iskolafenntartók kérésére az 1934. évi október hó 1-től kezdve a m. kir. központi illetményhivatal utalványozza az iskolafenntartók részére. Az iskolafenntartó köteles a m. kir. központi illetményhivatal által kiutalt összeget a tanítóknak teljes egészében haladéktalanul kifizetni s azt más célra fel nem használhatja.

2. Az az iskolafenntartó, aki a tanítónak (kántortanítónak) járó és az iskolafenntartót terhelő készpénzilletményt a m. kir. központi illetményhivatal útján kívánja kifizettetni, köteles ezt a szándékát az 1934. évi augusztus hó 31-ig ezúttal az eljárás gyors lebonyolítása érdekében és az egyöntetűség céljából az illetékes kir. tanfelügyelő útján, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek bejelenteni. Későbbi bejelentések az egyházi hatóságok útján történnek.

3. A bejelentéshez csatolni kell:

a) a felettes egyházi főhatóságnak hozzájárulását az iskolafenntartót terhelő készpénzilletményeknek az 1. bekezdésben említett módon való utalványozásához;

b) az iskolafenntartó által tényleg alkalmazott tanítókról (kántortanítókról) iskolánként elkülönítve kiállított és a jelen rendelethez mellékelte minta szerint két példányban szerkesztett név- és illetményjegyzéket.

2. §.

A név- és illetményjegyzékbe fel kell venni:

a) kivétel nélkül minden tanítót (kántortanítót), aki az iskolánál rendszeresített álláson alkalmazásban van;

b) a jegyzék 1—10. hasábjában minden tanítónál (kántortanítónál) fel kell tüntetni az iskola fenntartóját terhelő készpénzilletményeknek évi összegeit, tekintet nélkül arra, hogy azok tanítói, kántortanítói, kántori javadalom címén, illetményjavítás kiegészítés címén vagy bármilyen más címen vannak megállapítva, illetőleg engedélyezve (felajánlva), — továbbá tekintet nélkül arra, hogy ezeket a készpénzilletményeket az iskolafenntartó iskolai adóból, egyházi adóból, ingatlanok jövedelméből, vagy bármilyen más forrásból (politikai község, vagy mások hozzájárulásából, felajánlásából, alapok, vagy alapítványok jövedelméből, stb.) fedezi;

c) a jegyzék 11. hasábjában minden tanítói (kántortanítói) állásnál fel kell tüntetni a tanítói (kántortanítói) állás után járó és az iskolafenntartót terhelő s a tanítóra át nem hárítható (ezidőszertint állásonként 163 P 20 fillér) nyugdíjintézeti járulék összegét, tekintet nélkül arra, hogy annak kifizetését egészben vagy részben a politikai község magára vállalta;

d) annál a tanítónál (kántortanítónál), aki fizeték-kiegészítő államsegélyben nem részesül, az ennek feltüntetésére nyitott hasábot üresen kell hagyni.

3. §.

1. Az iskolafenntartó egyházakat (hitfelekezeteket) terhelő készpénzilletmény a központi illetményhivatal útján csak abban az esetben utalványozható, ha az iskolafenntartó javára a községi adófékönyvben főkönyvi számlákkal rendelkező adózók terhére kivett iskolai (egyházi) adóknak az együttes adókezelésbe vételét a pénzügyminiszter elrendelte, vagy elrendeli. Abban az esetben, ha az együttes adókezelésbe vett iskolai (egyházi) adó összege valamelyik egyházközségnél a név- és illetményjegyzék 1—10. hasábjában feltüntetett készpénzilletmények, valamint a 11. hasábjában feltüntetett nyugdíjintézeti járulék együttes évi összegét

el nem érne, a központi illetményhivatal az iskolafenntartót terhelő tanítói (kántortanítói) készpénzilletményeknek csak azt az arányos részét fogja kiutalni, amely megfelel az együttes adókezelésbe vett iskolai (egyházi) adóból a név- és illetményjegyzék 11. hasábjában feltüntetett nyugdíjintézeti járulék levonása után fennmaradó összegnek.

2. Az iskolafenntartó által előterjesztett kérelmet a felettes egyházi főhatóság hozzájárulása esetén is csak akkor lehet tehát teljesíteni, ha

a) az iskolafenntartó javára a községi adófőkönyvben főkönyvi számlákkal rendelkező adózók terhére tényleg kivetett iskolai (egyházi adók) a többi adókkal együttesen kezeltetnek, illetőleg ha az iskolafenntartó a községi adófőkönyvben, főkönyvi számlákkal rendelkező adózók terhére kivetett iskolai (egyházi) adónak (fejadónak, párbérnek, párbérpénznek) 1934. évi október 1-étől az állami egyenes adókkal való együttes kezelésbe vételét kéri és a pénzügyminiszter azt elrendeli;

b) a felettes egyházi főhatóság beleegyezésével az iskolafenntartó hozzájárul ahhoz, hogy az együttesen kezelt közadóbevételeknek az egyházközséget megillető részéből a m. kir. központi illetményhivatal által kiutalt illetményre és az iskolafenntartót terhelő nyugdíjintézeti járulékra eső arányos része a 4. § 2. bekezdése szerint számoltassék el.

3. Ha az egyházközség olyan magas iskolai (egyházi) adókat szed, hogy azok teljes összegének az együttes adókezelésbe való bevonása nem engedélyezhető, az egyházközség kérheti, hogy a kivetett adók kivételén csak a m. kir. központi illetményhivatal által kiutalandó készpénzilletmények és az iskolafenntartót terhelő nyugdíjintézeti járuléknak évi összege erejéig vonassanak az együttes adókezelésbe.

4. Abban az esetben, ha az iskolafenntartó az 1. § 2. bekezdésében említett bejelentésében egyúttal az iskolai (egyházi) adóknak vagy azok egy részének az együttes adókezelésbe vételét is kéri, csatolni kell a jóváhagyott egyházi és iskolai költségvetést. A bejelentéshez ezenkívül csatolni kell még a községi előljárási hivatalos kimutatását arról, hogy

a) mennyi az illető felekezet híveire a folyó évben kivetett föld-, ház- és 5%-kal számított általános kereseti adó összege;

b) mennyi az iskolafenntartó által bejelentett szükséglet, amelyet az egyházközség egyfelől egyházi, másfelől iskolai célokra egyházi vagy iskolai adóból fedez;

c) külön az egyházi adó és külön az iskolai adó, ha pedig elkülönítve nincsen megállapítva, abban az esetben az egyházi és iskolai adó együttes összege hány %-át teszi az a) alatt említett föld-, ház- és 5%-kal számított általános kereseti adó együttes összegének;

d) az egyházi és iskolai adókat eddig ki és hogyan kezelte.

4. §.

1. A m. kir. központi illetményhivatal a javára lekötött iskolai (egyházi) adóknak egy évre (12 hónapra) eső összegét az 1934. évi szeptember hó 30-ig, változás esetében pedig a változott összeget évenként szeptember hó 1-je előtt közli az illetékes községi előljárással (városi adóhivatallal) és a m. kir. adóhivatallal.

2. Az olyan községekben, ahol az iskolai (egyházi) adók a m. kir. központi illetményhivatal részére egészben vagy részben le vannak kötve, az iskolai (egyházi) adóknak a központi illetményhivatal részére lekötött részét a megosztási kulcsok megállapításánál és a befizetések megosztásánál — eltérően a közadók kezeléséről szóló 1927. évi 600/P. M. számú hivatalos összeállítás 37. §-ának 5. bekezdéséhez fűzött utasítás 12. bekezdésében foglalt rendelkezésektől — nem szabad a községi adók közé számítani, hanem az iskolai (egyházi) adóknak erre a lekötött részére — mint a m. kir. adóhivatalhoz beszállítandó adóra — a kerületi sommás számla adatai alapján a községi adóktól függetlenül kell a megosztási kulcsot megállapítani. Az együttesen kezelt közadóbevételeknek, a megosztási kulcs szerint a lekötött iskolai (egyházi) adóra eső részét köteles a községi előljárási (városi adóhivatal) a rendes heti szállítások alkalmával a m. kir. adóhivatal szállítmányi letéti számlájára befizetni. A m. kir. adóhivatal az együttesen kezelt közadóbevételeknek a lekötött iskolai (egyházi) adókra eső

ezt a részét a m. kir. központi illetményhivatalnak a postatakarékpénztárnál nyitott „Központi illetményhivatal: Felekezeti tanítók helyi készpénzilletményei, letéti számla, Budapest” elnevezésű 64.210. számú letéti számlájára köteles átutalni. A teljes összegben együttes adókezelésbe vont iskolai (egyházi) adóknak le nem kötött része a megosztási kulcsok megállapításánál és a befolyt összegek elszámolásánál továbbra is a községi adók közé számítandó és a bevételekből az egyházközség a tartozások főösszegének arányában hetenkint részesítendő.

3. Ha az iskolai (egyházi) adóknak csak a m. kir. központi illetményhivatal számára lekötött része vonandó be az együttes adókezelésbe, a kivetési lajstromban (leszámolási jegyzékben) külön hasábjában kell feltüntetni a központi illetményhivatal részére lekötött s ennél fogva az együttes adókezelésbe bevonandó adókat és külön hasábjában az együttes adókezelésbe nem vonható és így továbbra is az egyházközség által kezelendő adókat.

4. Az együttes adókezelésbe vett iskolai (egyházi) adók kivetési lajstromát a közadók kezeléséről szóló 1927. évi 600/P. M. számú hivatalos összeállítás 18. §-ához fűzött utasítás 6. bekezdésében foglalt rendelkezések szerint köteles az egyházközség évenként legkésőbb március hó 10-ig közvetlenül a községi előljárási (városi adóhivatalnak), a kivetés eredményét magában foglaló előírási kimutatást pedig ugyanezen időpontig az illetékes m. kir. adóhivatalnak megküldeni.

5. Azok az egyházközségek, amelyeknek adói az 1934. év folyamán évközben vonatnak be az együttes adókezelésbe, az előző bekezdésben említett kivetési lajstrom helyett az 1934. évre kivetett adókról s az azokra évközben teljesített befizetésekről 1934. évi szeptember hó 10-ig leszámolási jegyzéket kötelesek a községi előljárási hivatalnak küldeni. A leszámolási jegyzékben fel kell tüntetni a kivetési lajstrom sorrendjében és sorszámait alatti az egyes adózók nevét és lakhelyét, a lajstrom szerint reájuk az 1934. évre kivetett és az együttes adókezelésbe vonandó adó összegét, az 1934. évi adóra az év folyamán teljesített befizetések összegét és e két összeg különbözeteként az 1934. évi adóknak mutatkozó hátralék összegét. Az 1934. évet megelőző időből származó adóhátralékok a leszámolási jegyzékbe fel nem vehetők és együttes adókezelésbe nem vonhatók. A leszámolási jegyzéket összegezni kell. A leszámolási jegyzék végeredményét előírási kimutatásba foglalva a m. kir. adóhivatalnak ugyan-csak 1934. évi szeptember hó 10-ig kell megküldeni. A leszámolási jegyzék elkészítése és a községekhez történt megküldése után az abban foglalt adótarozásokra az egyházközség befizetéseket el nem fogadhat, hanem azokat a tartozásokat az adózók csakis a községi előljárási (városi adóhivatalnál) fizethetik jogérvényesen.

5. §.

1. A 2. §-ban foglaltak szerint összeállított név- és illetményjegyzék 1—10. hasábjában feltüntetett összegeknek bármilyen okból bekövetkező változását az iskolafenntartó — a változás időpontjának és okának feltüntetése mellett — a vallás- és közoktatásügyi miniszternek azonnal bejelenteni köteles.

2. A jelen szakasz 1. bekezdésében említett bejelentési kötelezettség nem vonatkozik olyan esetre, amikor valamely illetményösszeget általános érvényű rendelkezés alapján kell megváltoztatni.

6. §.

A m. kir. központi illetményhivatal a tanítóknak (kántortanítóknak) járó s a név- és illetményjegyzék 1—10. hasábjában feltüntetett készpénzilletményeket minden hónap elsejére kiutalja.

7. §.

Az iskolafenntartót terhelő készpénzilletményeknek és nyugdíjintézeti járulékoknak a m. kir. központi illetményhivatal útján való kiutalása iránt előterjesztett kérelem fölött, minden jogorvoslati eljárás kizárásával, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg határoz.

Budapest, 1934. évi augusztus hó 10-én.

vitéz Gömbös Gyula s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

ISKOLAI HIRDETÉSEK.

A Dóczy-intézet tanítónőképzőintézete (debreceni református tanítónőképzőintézet) középiskolai érettségét tett tanulók felvétele céljából IV. évfolyamán párhuzamos szakaszt szervez az 1934—35. iskolai évre is. E szakaszba, illetőleg tanítónőképzőintézetünk IV. évfolyamára történő felvétel feltétele sikeres különbözeti vizsgálat a tanítónőképzőintézet I—II—III. évfolyamának következő tárgyaiból: a) fiúközépiskolai érettségi bizonyítvány alapján: test- és élettan, gazdasági ismeretek I—III. o. anyaga, ének, zene, kézimunka és rajz azoknak, akik a rajzot, mint rendkívüli tárgyat nem tanulták; b) leánygimnáziumi és leányliceumi érettségi bizonyítvánnyal felvett tanulók különbözeti vizsgálatának tárgyai: test- és élettan, gazdasági ismeretek, ének, zene, női kézimunka, rajz; c) leánykollégiumi érettségi bizonyítvánnyal felvett tanulók különbözeti vizsgálatának tárgyai: test- és élettan, logika, gazdaságtani ismeretek a háztartási anyag kivételével, ének, zene, rajz.

A különbözeti vizsgálat és felvétel engedélyezéséért főtisztelőt dr. Baltazár Dezső püspök úrhoz intézett és a Dóczy-intézet tanítónőképzőintézete igazgatóságához beadott kérvény mellékletei: születési anyakönyvi kivonat, orvosi bizonyítvány és a VIII. osztály elvégzését tanúsító osztálybizonyítvány, illetőleg az érettségi bizonyítvány másolata (az osztálybizonyítvány az érettségi vizsgálat után az érettségi bizonyítvány másolatával egészítendő ki) és a püspöki pecsédíj (2 P 20 fillér) befizetését tanúsító csekszelvény (száma: 29,311).

Évi tandíj 100 P, nem protestánsoknak 200 P, részletekben is fizethető. Beírási díj 28 P, a beírás alkalmával fizetendő.

Növendékeinknek az egészségügyi, tanulmányi és nevelési szempontokat teljes mértékben kielégítő internátus áll rendelkezésére. Kívánatosnak tartjuk, hogy nem helybeli növendékeink — saját érdekükben — internátusunkban helyezkedjenek el.

Internátusi díjak:	I. díjszoportban évi	816 P.
	II. „	656 P.
	III. „	496 P.

Internátusi növendékeink a különböző díjszoportokba szülei anyagi helyzete szerint oszthatnak be.

Részletes felvilágosítást, internátusi prospektust, iskolai értesítőt szívesen küld az intézet igazgatósága.

Felvétel a Baltazár Dezső-polgári leányiskolába.

A hajdúböszörményi Református Baltazár Dezső-Polgári Leányiskola a jövőben fokozottabb mértékben törekszik arra, hogy nemcsak az intézet székhelyének, hanem a Tiszántúl református egyházi tisztviselői és más családjai leánygyermekének nevelésügyét is szolgálja, s e téren minden lehetőséget megtegyen. E végett készséggel áll az iskola rendelkezésére mindazoknak, kiknek lakóhelyükön kívül kell leányaikat középfokú iskolába járatni.

Az intézet a vallásos és családi nevelés alapján áll. Ezért internátust nem tart fenn, hanem tanító-, tanár- és más családoknál helyezi el az igényeknek megfelelően a vidéki tanulókat, akiket az intézet még így is állandóan ellenőríz. Az iskola nevelési rendszere ezenkívül teljesen gyakorlati jellegű, az életből az életre nevelve házias nevelést adunk. Ennek illusztrálására megemlítjük, hogy az elmúlt tanévben az iskola negyven helyi és három vidéki kirándulást rendezett, s konyhakertet rendezett be, hol a felsőosztályos tanulók virág- és konyhakertészettel gyakorlatilag foglalkoztak; a téli hónapokban (az őszi befűzésekkel kezdődően) pedig háztartási munkákat végeznek. Ez az oktatás természetesen külön díjmentes, valamint a német társalgási tanfolyam is. Gondoskodunk a zeneoktatásról is, ezért azonban külön díj fizetendő. A kézimunka tanítás az intézetben magasszinton áll, — s egyébként is igyekszik az intézet a legjobb tanítási eredményt biztosítani. Az elmúlt tanévben például a jelesrendű tanulók száma 24%, a jórendűeké 36% volt, s osztályismétlésre egyetlen tanuló sem bukkott.

Az iskolában fizetendő összes díj 54 pengő, melyből esetleg még kedvezményt is lehet nyerni. Tankönyvekkel

is tudja az intézet segíteni a tanulókat. A beiratások szeptember 1. és 3. napján lesznek. Bővebb tájékoztatást készséggel adok levélben is.

Hajdúböszörmény, 1934 július hó.

H. Fekete Péter,
igazgató-tanár.

Felvétel a debreceni református diakonusképzőintézetbe.
A debreceni református diakonusképzőintézetbe a felvételi határidő augusztus hó 31-ig tart. Pályázati korhatár 18—32 év. Tájékoztatót készséggel küld az intézet igazgatósága (Debrecen, Ispóty-telep 9.), hová a kellőképpen felszerelt felvételi kérvények küldendők.

A hajdúböszörményi református Bocskay-gimnáziummal kapcsolatos Kálvineum-füinternátusba a jövő tanévre okleveles német-franciaszakos protestáns vallási felügyelőtanárt keresünk. Javadalma tíz hónapra 600 P és az internátusban teljes ellátás. Kellően felszerelt kerek alulirotthoz küldendő *augusztus 20-ig*. Állás szeptember első hetében elfoglalandó. Előzetes bemutatkozás kívánatos lenne.

Hajdúböszörmény, 1934 július hó 22-én.

Köblös Samu,
a református gimn. és a Kálvineum
igazgatója.

Felvétel az Őrszentmiklósi árvaházba.

A Református Szociális Misszió az Országos Református Szeretetszövetséggel karöltve október hó elején megnyitja Őrszentmiklósi gyakorló-árvaházát. Csak tíz évvel fiatalabb református gyermekek vétetnek fel és pedig első sorban lelkészárva, másodsorban tanár- és tanítóárva s amennyiben még hely maradna, egyéb árva is. A pályázati kérelmek szeptember hó 15-ig küldendők a Református Szociális Misszió Intézőbizottságához: Budapest, VII., Abonyi-u. 21. sz. Mellékelendő: a) születési anyakönyvi kivonat (keresztlevél); b) szülők halotti bizonyítványa; c) kötelező nyilatkozat az árva nyugdíjintézet nevelési segélyének az árvaház részére való átengedéséről. A gyermekek ruházatukat is az árvaháztól kapják s amennyiben már tankötelesek, a közeli református elemi iskolába járnak. Bővebb felvilágosítást Horváth Sarolta missziós testvér, árvaanya nyújt (Őrszentmiklós, Pest vm.).

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK.

Pályázatot hirdetek református elemi iskolánknál az V. férfitanítói állásra. Fizetés törvényszerű. Pályázni lehet augusztus 21-ig.

Csenger, 1934 július 21-én.

Pátor Elemér,
református lelkész.

A debreceni református egyház pályázatot hirdet egy rendes, illetőleg segéd-fitanítói és az esetleg még közben engedélyezendő többi (három) fitanítói állásra. Fizetése törvényszerű. Lakás természetben, esetleg a törvényes lakbér. Kötelessége egy, vagy több osztály vezetése, belmissziói munkában való részvétel, szükség esetén kántorok helyettesítése. Pályázók okmányaikkal (keresztlevél, oklevél, nemreformátus képzőkben végzettknél vallástani pótképesítő, illetőségi, valamennyi esperesileg megerősített működési és legújabb keletű orvosi bizonyítvány) felszerelt kérvényüket *Molnár Ferenc* lelképásztor, iskolaszéki elnökhöz augusztus 28-ig nyújtják be. A megválasztott a debreceni református tanítók Segélyegyletének kötelezett tagja. Az egyház költözködési költséget nem ad. Az okmányok visszaküldésére felbélyegzett és megcímezett boríték mellékelendő. Az állást választás után azonnal el kell foglalni.

A hajdúhadházi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán 1934 szeptember 1-én megüresedő tanítói állásra. Javadalma 4 kat. hold 1441 négyszögöl szántóföld haszonélvezete, két öl kemény tűzifa házhoz szállítva, továbbá 1 kat. hold 494 □-öl erdőilletőség hozama. A felsorolt természetbeni javadalom 12 értékegységre van értékelve. Törvényszerinti lakbér, vagy lakás. Kézpénz az egyház pénztárából a kezdő tanítói fizetés 71. §-a, ezenkívül a megfelelő államsegély.

Kötelessége a presbitérium által kijelölt osztály, vagy osztályoknak a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerinti vezetése. Belmissziói munkában való részvétel. Zenében való jártasság igazolandó. **Csak református vallású tanítónők** pályázhatnak. A pályázati kérvények a VKM. 69,870—1933. számú rendeletének megfelelően szerelendők fel. Pályázati határidő 1934 augusztus 22-én déli 12 óra. Pályázati kérvények Molnár Zoltán református lelkész, iskolaszéki elnök címére küldendők, melyek visszaküldéséhez megcímzett s kellően felbélyegzett boríték melléklendő.

A Hódmezővásárhelyi Református Egyház pályázatot hirdet a XX. számú férfitanítói álláson segédtanítóságra. A fizetés állami rendszerű; kötelesség díjlevél szerint. Lakás természetben, vagy esetleg lakáspénz. A kellően felszerelt kérvényekhez kántori oklevelet is csatolni kell; ha ez nem volna, akkor a megválasztott két év alatt tartozik azt megszerezni. Pályázati határidő a folyó hó 21. Kérvények alulírottakhoz küldendők. Helyi jelöltek vannak.

Tereh Gyula,
iskolaszéki elnök.

A kunhegyesi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán folyó évi október hó 1-én megüresedő VI. sz. férfitanítói állására. Helyi javadalom 30% és három értékegység, a többi államsegély. Lakbér törvény szerint.

Kötelességek: kántor helyettesítése, missziói munkában segédkezés, a presbitérium által reabizott osztály, vagy osztályok vezetése.

Állás október elsején foglalandó el.

Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 21 nap.

Presbitérium fenntartja magának azt a jogot, hogy amennyiben az államsegély folytatólagosan elnyerése elé akadály gördülne, az állás betöltésétől eltekint.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 69,870—1933. VI. sz. rendelete szerint felszerelt okmányok a VKM. 69,030—1934. sz. rendeletének megfelelő katonai kiképzetés igazolásával Farkas László református lelképásztor, iskolaszéki elnök Kunhegyes, J.-N.-K.-Szolnok vm. címre küldendők.

A kunmadarasi református elemi iskolánál üresedésben levő férfitanítói állásra. Fizetés: törvényszerű (egyházi hozzájárulás 40%). Lakás természetben, vagy lakbér. Kötelesség: kijelölt osztály, vagy osztályok vezetése, szükség esetén kántor helyettesítése, dalárda vezetés, belmissziói munkában részvétel. Szabályszerűen felszerelt kérvények Református Iskolaszék Kunmadaras címre küldendők, az okmányok visszaküldéséhez szükséges postabélyeg mellékelésével. Pályázati határidő: megjelenéstől számított három hét. Állás választás után azonnal elfoglalandó.

Mezőgyán református egyháza pályázatot hirdet nyugdíjazással megüresedett orgonista-kántortanítói állásra. Javadalom díjlevél szerint: 43 értékegység és államsegély. Kántori fizetés: stóla törvényes. Kötelessége: a reabizott osztályok tanítása, énekkar szervezése és vezetése, belmissziói munkában segédkezés, a községi gazdasági továbbképző (ismétlő) iskola vezetése, külön díjazás mellett. Az állás segédtanítóval lesz a lehetőség szerint betöltve. A kántorpróba és a választás augusztus 26-án lesz megtartva. A személyes megjelenés a meghívottakra kötelező, költség azonban nem térítetik meg. Az elődtől gyümölcsfák megváltása az egyházmegye kiküldöttje által meg-

állapított értékben kötelező. Kellően felszerelt, választbéllyeggel ellátott kérvények augusztus 21-ig a lelkész hivatához Mezőgyán (Bihar megye) küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

A nádudvari református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazással megüresedett III. sz. fitanítói állásra. — Javadalma: 24 kat. hold föld, törvény szerinti lakbér, államsegély 60%, értékegység 23. — Kötelessége: reabizott osztály, vagy osztályok tanítása, kántor helyettesítése, egyházi törvény rendelkezései. Szabályszerűen felszerelt kérvények választbéllyeges borítékkal augusztus 21-ig református lelkész hivatához küldendők. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

A nyírbátori református iskolaszék a nyugdíjazás folytán megüresedő IV. sz. tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak nők és férfiak egyaránt, a V. K. Miniszter úr által előírt okmányokkal felszerelt kérvényben 1934 aug. 21-ig. Munka, fizetés törvényszerű, az utóbbi csak a V. K. Miniszter úr által megerősített tanítónak biztosítottak. Állás szeptember 1-én elfoglalandó; választbélyeg mellékelendő.

Nyírbátor, 1934 július 17.

Varga Károly,
iskolaszéki elnök.

A tiszalöki református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazással megüresedett I. osztályú tanítói állásra. Pályázhatnak okleveles tanítónők. A fizetése és kötelessége a törvényben előírt. Pályázati határidő szeptember 5. Az állás azonnal elfoglalandó. Helyi jelölt van. Kérvények választbéllyeggel augusztus 21-ig a református lelkész hivataltal címére küldendők.

Bartha László,
esperes-lelkész.

A vámospécsi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett VI. számú rendes, illetve segédkántor-tanítói állásra. Helyi javadalom 40%, a többi államsegély, lakbér törvény szerint. Kötelessége, amit a törvény előír. Belmissziói munkában való jártasság feltétlenül szükséges és igazolandó. Énekkar vezetése kötelező. Csak orgonista-kántori oklevéllel bírók pályázhatnak. Próbaéneklés és próbaorgonázás saját költségén aug. hó 19. délelőtt. A választás aug. 22-én. Állás szeptember hó 1-én elfoglalandó. Korteskedés a pályázattól való kizárást vonja maga után. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 69,870—1933. VI. sz. rendelete szerint felszerelt folyamodványok Bartha Dezső református lelkész, iskolaszéki elnök címére küldendők. Megcímzett boríték és bélyeg az okmányok visszaküldéséhez csatolandók.

Bartha Dezső,
református lelkész, iskolaszéki elnök.

Tiszadob református egyháza pályázatot hirdet III. tanítói állásra. Fizetés: 26 értékegységű helyi járandóság, államsegély, természetbeni lakás. Kötelesség: osztályvezetés, segédkezés minden egyháztársadalmi munkában. Kellően felszerelt, választbéllyeggel ellátott pályázatok augusztus 25-ig a lelkész hivataltalhoz küldendők. Pályázhatnak férfiak, nők.

Fekete István,
lelképásztor.

A kántorjánosi-i egyház nyugdíjazással megüresedett tanítónői állásra pályázatot hirdet.

Gönczy József,
református lelkész, iskolaszéki elnök.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső : Elég nekem az Isten kegyelme	1.—
— A próbáltatások idejéből	—50
Dr. Bartók György : Forradalom és reformáció	—30
Benke Tibor : A munkásság és a vallás belmissziói szempontból	—60
Czeglédy Emánuel : Baltazár Dezső református püspök életrajza	—50
Dr. Erdős József : A második helvét hitvallás	1.—
Dr. Erdős Károly : Méliusz világító-lámpásának sugarai	—50
Dr. Illyés Endre : A magyar református földművelő nép lelki élete	2.90
Dr. Incze Gábor : Az Úr áldassék ! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira)	7.—
— Esketési beszédek	3.—
— Keresztelési beszédek	3.—
— Temetési beszédek	3.—
— „Az az ember Te vagy !” (Prédikációk)	2.—
Kroeker—Ferenczy Károly dr. : Világhatalom és Istenországa	3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota : A debreceni református Nagytemplom	1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla : Magyar református egyházalkotmány	1.60
Makay Miklós : A gyakorlati keresztyénység világmozgalma	1.80
Dr. Módis László : Rövid bibliai héber nyelvtan	6.—
— Zakariás próféta és könyve	2.80
Dr. Ravasz László : A nemzeti egység lelke	—40
Révész Imre élete	1.—
Dr. Révész Imre : Az Ige fénye (Prédikációk)	1.20
— Kálvin János élete	—80
Szabó Gyula : „Sötétségből világosság ragyogjon !” (Prédikációk)	1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs. : Marxtól Leninig (A modern pogányság harca a keresztyénység ellen)	3.—
Varga József : Korálkönyv	5.—
Dr. Vasady Béla : A hit misztériuma	7.—

Fenti művek kaphatók :

„MÉLIUSZ”
KÖNYVKERESKEDÉS
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-UT 26.

HARMATHY FERENC

könyv-, papírkereskedés és könyvnyomdája
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 7. SZÁM.

Teljes ellátásra elfogadok

két középiskolai tanulót, akik nálam a leggondosabb családi nevelésben és minden tárgyra kiterjedő tanulmányi vezetésben részesülnek.

A tanulmányi előmenetelért felelősséget vállalok.

Kérem a nt. lelkész urakat, hogy e körülményre a tanító urak és érdekeltek szülők figyelmét szíves ajánlás mellett felhívni méltóztassanak.

Dr. Varga Jenő, vallástanár

Debrecen, Kollégium.

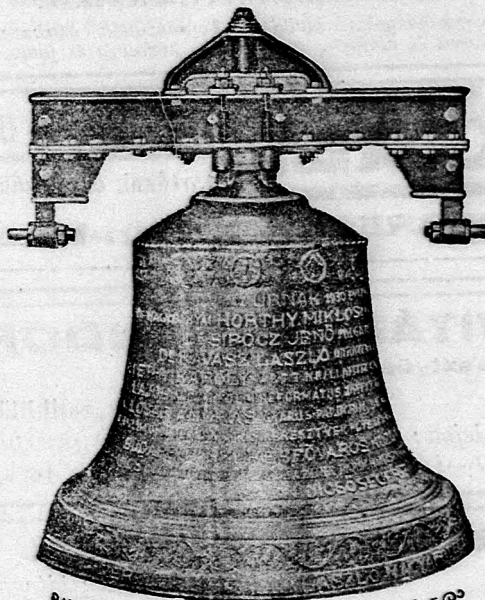
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-U 77. SZ.

Telefon : Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE ÉS KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél. Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében
forduljon bizalommal
DIENES JÓZSEF O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához, DEBRECEN, Fűvészkert-utca 16. szám.

III. GYÜRKI SÁNDOR

legrégibb
Olcsó árak! papírkereskedése.

Debrecen, Kossuth-u. 11.

Ruha-, télikabát- és felöltőszövetekben
legnagyobb választék és legolcsóbb árak

„Posztóház”-ban

Debrecen, Svetits-palota.

Kérjen mintákat!

Telefon: 34-47.

Vigyázzon! Csak szaküzletben vásároljon!

SZENDRŐ SÁNDOR

zongora-, gramofon-, hangszerraktár
DEBRECEN, BATHYÁNY-UTCA 22. SZ.

Zongorahangolás, javítás Tennis-ütők szakszerű
helyben és vidéken. húrozása és javítása.

GÁLL diákcipői

tartósak és olcsók!

DEBRECEN, Kálvin-tér 3.

Keresztyén cég.

VITÁRIUS SANDOR

kesztyűs-kötszerésznél

fűzők, esőernyők, retikulók
olcsó árban kaphatók.

Telefon:
10-14.

Debrecen, Piac-utca 16. sz.

Legelegánsabb ruhákat

készít minden idényre,
hozott szövetekből is,

SZABÓ LÁSZLÓ szabómester

DEBRECEN, PIAC-UTCA 42. PANNÓNIA-UDVAR.

(Ezelőtt Széchenyi-utca 1. sz.)
Izléses szabás! Kitűnő munka! Pontos kiszolgálás!

Minden szülő

saját érdekében az 52 éve fennálló testvér-cégnél

Kulcsár Imre Fia

üzletében szerezzék be gyermekei papír- és írószer-
szükségletét. Minden vevő ajándékot kap!

Bizalommal

vásárolhat

BÉKÉS LAJOS

négyévtizedes üzletében.

Divatáru.

Fehérnemű.

Szabóság.

Feltétlenül jó árut kap és időszerűen olcsó
árban.

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 22. SZ.

Kistemplommal szemben.

**Kályhák, tűzhelyek, zománc-
edények** előnyösen vásárolhatók jótállással

TÓTH GYULA

vasüzletében
DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

Akta- és iskolatáskák,

teljes diákfelszerelések, bőröndök,
kefeárúk legolcsóbb beszerzési forrása

Kántor Ernő és Tsa

Debrecen, Városháza épület. Telefon: 16-57.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. vasnagyszerkedése
Telefon 6. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek.